

ЗАЈЕДНО ЗА ЧИСТИЈИ БОР!

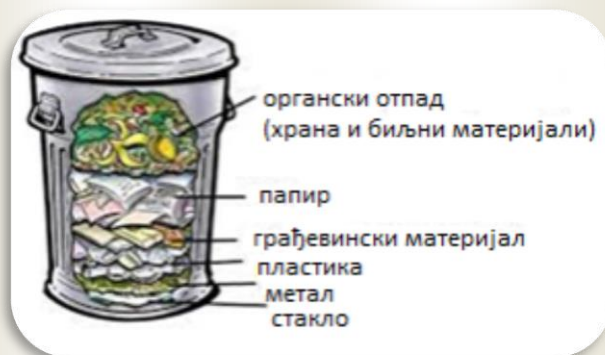

ОТПАД НЕ МОРА ДА БУДЕ ПРОБЛЕМ

Отпад је сваки предмет или материјал који више не користимо и одбацујемо га. Иза сваког од нас остане преко 300 килограма отпада у току године. Овај отпад углавном завршава на **неуређеним депонијама- сметлиштима**, где загађује воду, ваздух и земљиште. Тако природни ресурси, као и енергија употребљена за производњу и транспорт остају бачени, додатно загађујући животну средину, негативно утиче на здравље људи и квалитет живота у заједници.

Половину **комуналног отпада** (отпада из домаћинства) чини кухињски отпад који на неуређеним депонијама трули и загађује животну средину. Део отпада на дивљим депонијама у сеоским подручјима чини **зелени отпад**, односно отпад биљног порекла (грање, трава, отпад од житарица). Приликом труљења овог органског отпада ослобађају се гасови стаклене баште (метан и угљен-диоксид) који доприносе глобалном загревању.

Различитим врстама отпада потребно је различито време да се **разграде у природи** (времена могу да варирају у зависности од услова: сунце, вода, температура, да ли је отпад у земљи или на површини).

Важно је да знате да чак и кад се нешто „разгради“, то не значи да је увек безопасно. Пластика се често распада на микропластику, која остаје у земљи и води и доспева у тела живих бића.

Шта можемо да урадимо?

Добра вест је да свако од нас може да допринесе, малим, једноставним корацима у свом дому, школи, предузећу.

Како да дате свој допринос да наш град буде чистији и лепши?

- ✓ У продавницу носите своју платнену торбу и љубазно одбијете куповање нове кесе.

- ✓ Купујете већа породична паковања уместо више мањих јер тако стварате мање отпада, а и више вам се исплати.
- ✓ Што мање користите једнократну амбалажу од пластике и стиропора.
- ✓ Будите креативни! Од старих ствари можете направити нове.

Нпр. стари кревет можете преправити у баштенску клупу, од старе гардеробе направити прекривач, од старих гума и пластичних посуда саксије за цвеће...

- ✓ Штедите папир јер тиме спашавате дрвеће! Кад год можете користите предмете од рециклираног папира. Кухињске папирне убрусе замените платненим крпама. Искоришћени папир сакупљај за рециклажу.

- ✓ **Купујте половне ствари и продајте или донирајте половну робу.**

Пре него што кренете да купујете нешто ново, размислите о куповини половног. То може значити куповину половне одеће, половног намештаја, апарата, бицикла... Тако ћете спречити да оне заврше на депонији, уштедети природне ресурсе, енергију, смањити загађење животне средине, али и уштедети новац.

- ✓ **Кад год имате прилику да одвајате отпад за рециклажу - рециклирајте!** Раздвајањем отпада омогућавамо да он постане сировина за производњу. Тиме штедим природне ресурсе, смањујемо количину отпада на депонијама, штедим енергију и воду и смањујемо загађивање ваздуха, воде и земљишта.

**Али, врло је важно да најпре
правилно разврстате отпад.**

У **плаве контејнере** одлаже се искоришћен папир и картон који није умрљан храном и нечистоћама.

ПАПИР се одлаже у плаве контејнере:

- ✓ новине, часописи, каталози
- ✓ свеске, уџбеници, сликовнице
- ✓ канцеларијски папир
- ✓ папирне кесе
- ✓ картон, картонске кутије (без лепљиве траке, пластике, стиропора итд.)
- ✓ валовити картон

НЕ треба у исте контејнере одлагати : индиго папир, фотографије и фото-папир, подмазан и прљав папир, вишеслојну амбалажу (амбалажу за млеко и пиће), пелене, влажне марамице.

У **црвене канте** се одлажу: стаклене боце и тегле свих боја.

СТАКЛО се одлаже у црвене канте:

- ✓ стаклене боце и тегле свих боја (испражњене, али не морају се прати од пића, већ је потребно уклонити чеп и метални овратник).

У исте контејнере на одлагати: прозорско стакло, аутомобилско стакло, оптичко стакло, ојачано стакло, лабораторијско стакло, стаклену вуну, сијалице и флуоресцентне лампе, порцелан и керамичке предмете.

У **жуте контејнере** одлажу се ПЕТ боце и алуминијумске лименке.

ПЕТ боце (чисте) и алуминијумске лименке од пића одлажу се у жуте контејнере:

- ✓ ПЕТ боце за пиће, јогурт, уље, сапуне и шампоне, са ознаком

- ✓ Алуминијумске лименке од пића

У исте контејнере се не одлажу: пластична амбалажа од хране, пластичне играчке, пластичне оловке, стиропор, боце од тврде пластике, прозирна фолија, друге врсте пластике или мешане пластике.

У контејнере за алуминијумске лименке од пића одлажу се само алуминијумске лименке од напитака. Овде се не одлажу остали метални предмети као што су испражњене лименке од хране или боја и лакова, металне цеви, алати, жица, окови од металних цеви, челичне траке, метални затварачи итд.

Компостирајте уколико имате двориште!

Сав кућни отпад биљног порекла (остаце воћа и поврћа, љуске јаја, талог кафе, хлеб, кесице од чаја, отпад од житарица, покошена трава и лишће, грање) могу се компостирати. У зависности од услова, имаћете компост за 1 до 12 месеци који ћете користити у свом врту. Уз малу помоћ кишних глиста добићете одличан глистењак. Уштедећете на ђубривима, а ако узгајате сопствено поврће и цвеће, вероватно ћете видети побољшане приносе и предивну башту. Органска материја ће такође деловати као сунђер за упијање више воде, што значи да можда нећете морати толико да заливате своје биљке, штедећи ваш новац и време.

Обогатите пољопривредно земљиште хранљивим материјама на природан начин

Сваки пут када жањемо, беремо, косимо, режемо односимо део биљног материјала са пољопривредне површине. Све минералне супстанце које је биљка узела из земљишта и уградила у себе на тај начин смо однели. Земљиште је остало осиромашено за те нутријенте и потребно је да их некако вратимо. Када то чинимо неправилном употребом вештачких ђубрива врло често долази до пренагомилавања неког нутријента, нпр. азота. То може да изазове пребрз раст биљке у висину па она остаје недовољно чврста да носи плодове. Такође се азот кишама и отапањем снега спира у водотокове и доводи до њиховог загађивања.

Земљиште можемо обогатити потребним нутријентима на природан начин малчирањем траве, компостирањем биљног отпада, употребом стајског ђубрива или микробиолошким препаратима. Уколико земљиште прекријемо малчираном травом оно ће задржати више влаге што ће допринети бољем развоју у сушном периоду и мањем утрошку воде. А смањићемо и количину отпада, његов утицај на загађивање животне средине и допринети успоравању климатских промена.

Шта радити са опасним отпадом?

Опасан отпад (батерије, хемикалије, лекови, електронски уређаји) не сме се одлагати у обичне контејнере јер загађује земљиште, воду и ваздух. Према закону, овакве материје морају се одвајати и предати овлашћеним оператерима ради безбедног третмана и рециклаже, како би се смањио ризик по здравље људи и животну средину.

Најчешћи опасни отпад у домаћинима:

- **Батерије и акумулатори** - садрже тешке метале (жива, кадмијум, олово).
- **Електронски отпад (Е-отпад)** - кућни апарати, мобилни телефони, рачунари, телевизори.
- **Хемикалије за домаћинство** - средства за чишћење, боје, лакови, разређивачи.
- **Фармацеутски отпад** - лекови којима је истекао рок и њихова амбалажа.
- **Флуоресцентне цеви и штедљиве сијалице** - садрже живу.

Правилно поступање са опасним отпадом подразумева:

- ✚ **Одвајање:** Одвојите опасни отпад од комуналног смећа.
- ✚ **Специјални контејнери:** Користите контејнере за батерије и Е-отпад у супермаркетима или специјализованим местима.
- ✚ **Апотеке:** Вратите старе лекове у апотеке.
- ✚ **Рециклажна дворишта:** Одложите веће количине хемикалија у предвиђена рециклажна дворишта.

У Бору још увек не постоји рециклажно двориште, а његова изградња је у почетној фази.

Животна средина игра огромну улогу у испуњавању наших основних потреба за одржањем живота. С друге стране, наша је дужност да бринемо о животној средини како би будуће генерације могле да задовоље своје потребе.

Управљање отпадом није само посао јавних служби - то је заједничка одговорност свих нас.

Учините оно што је у вашој моћи:

- Смањите количину отпада које ствара ваше домаћинство, школа, предузеће.
- Дајте старим стварима нови живот. Размислите, можда не морају да заврше на сметлишту.
- Правилно селектирајте отпад у одговарајуће контејнере и тако омогућите његову рециклажу.

На свакоме од нас је да ради на решавању
проблема отпада, и у приватном и у
професионалном животу.

Хајде да заједно управљамо отпадом!

**Пуно малих личних
доприноса заједно дају
један ВЕЛИКИ!**

Уредник: Друштво младих истраживача Бор
Брошура је настала у оквиру реализације „Програма обуке
субјеката у граду у процесу увођења рециклаже и поновне
употребе отпада у граду Бору“, у сарадњи са Канцеларијом за
заштиту животне средине Града Бора и финансијску подршку
Градске управе Града Бора.